

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 223/03-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2004 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Eduarda Báránya prerokoval sťažnosť J. Dz., V. n. T., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., K., ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti pod sp. zn. 12 C 1190/00, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo J. Dz. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti pod sp. zn. 12 C 1190/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní sp. zn. 12 C 1190/00 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. Dz. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi JUDr. M. S., K., vo výške 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti J. Dz. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2003 doručená s'ťažnosť J. Dz., V. n. T., (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. S., K., ktorou namietal porušenie svojho práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti pod sp. zn. 12 C 1190/00.

Ústavný súd 15. októbra 2003 s'ťažnosť s'ťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti pod sp. zn. 12 C 1190/00, prijal na

d'alsie konanie uznesením č. k. III. ÚS 223/03-10. Vo zvyšnej časti s'ťažnosť s'ťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k s'ťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 9. decembra 2003. Vo vyjadrení po podrobnom opísaní skutkového stavu vo veci konštatoval, že v určitých obdobiach skutočne došlo k priet'ahom v danom konaní. Argumentoval však objektívnymi dôvodmi, a to veľkým počtom nevybavených vecí v súdnych oddeleniach oboch vo veci konajúcich sudcov, ktoré bránia vykonávaniu úkonov a rozhodovaniu vecí v lehotách pre účastníkov priaznivejších. Poukázal aj na tú skutočnosť, že dĺžku konania ovplyvnilo i správanie samotného s'ťažovateľa a jeho právnych zástupcov, ktorí nie vždy rešpektovali súdom stanovené povinnosti v určených lehotách a žiadané vyjadrenia, resp. listiny, predložili súdu až po zaslanej urgencii, resp. vôbec. Navyše zdôraznil, že konanie vedené pod sp. zn. 12 C 963/95 je právoplatne ukončené a v tejto časti s'ťažovateľom uplatneného nároku je stav jeho právnej neistoty odstránený. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené okolnosti považuje s'ťažovateľom uplatnené finančné zadosťučinenie za neprimerane vysoké.

II.

Ústavný súd na základe s'ťažnosti s'ťažovateľa, vyjadrenia predsedu okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu pôvodne vedeného pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti pod sp. zn. 12 C 1190/00, zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Predmetom konania je žaloba sťažovateľa pôvodne proti VSŽ INDUSTRIA, s. r. o., Košice, neskôr z dôvodu organizačnej zmeny proti VSŽ Inžiniering, s. r. o., Košice, z dôvodu predaja časti podniku proti VSŽ OCEĽ, a. s., Košice a nakoniec proti U. S. STEEL, s. r. o., Košice (ďalej len „odporca“) o náhradu straty na zárobku po pracovnom úraze a zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia po pracovnom úraze. Žaloba bola doručená pôvodne ešte Obvodnému súdu Košice 2 (ďalej len „obvodný súd“) 9. augusta 1995 a bola zaregistrovaná pod sp. zn. 12 C 963/95.

Podstatou sporu bola skutočnosť, že sťažovateľ ešte ako zamestnanec VSŽ, š. p., Košice 5. novembra 1976 utrpel pracovný úraz, v dôsledku ktorého bol od 5. októbra 1977 uznaný za čiastočne invalidného. Podľa sťažovateľa pracovný úraz zanechal na ňom trvalé následky, aj v súčasnosti je osobou so zmenenou pracovnou schopnosťou, pričom sa nedokáže naplno uplatniť ani v súkromnom, ani v pracovnom živote, čoho dôsledkom je následná strata na zárobku. Tým sťažovateľ odôvodňoval vynucovanie uloženia povinnosti žalovanému na zaplatenie sumy 243 750 Sk a do budúcnosti poskytovanie vyššej náhrady za stratu na zárobku.

Obvodný súd 15. augusta 1995 vyzval odporcu, aby sa vyjadril k žalobe sťažovateľa. Odporca zaslal vyjadrenie k predmetu konania obvodnému súdu 7. septembra 1995. Sťažovateľ po oboznámení sa so stanoviskom odporcu doručil 6. októbra 1995 obvodnému súdu list, v ktorom označil ako žalovaného v spore VSŽ Inžiniering, s. r. o. (v dôsledku organizačných zmien vo VSŽ, a. s., Košice).

Od 6. októbra 1995 do 17. januára 1997 bol obvodný súd vo veci úplne nečinný.

Od 17. januára 1997 ďalej už vo veci konal okresný súd, ktorý do 17. apríla 1998 vo veci pojednával (18. februára 1997, 25. marca 1997), vykonal znalecké dokazovanie znalcom z odboru ortopédia, odvetvia chirurgia – traumatológia, MUDr. F. B., ktorý vypracoval a odovzdal odborný posudok, zabezpečoval listinné dôkazy do spisu (mzdové listy od zamestnávateľa), a tým plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (rozhodnutiu vo veci). V lekárskom znaleckom posudku bolo konštatované, že

u sťažovateľa v dôsledku úrazu došlo k trvalému poškodeniu zdravia, avšak jeho zdravotné ťažkosti nie sú takého rozsahu, aby ho v bežnom živote a bežných úkonoch obmedzovali. So znaleckým posudkom sa účastníci konania oboznámili po tom, ako im bol doručený 9. a 10. marca 1998.

Od 17. apríla 1998, keď ešte okresný súd zisťoval, či žalovaný uhradil preddavok na trovy dokazovania, až do 21. septembra 1998, keď nariadil pojednávanie na 16. október 1998, už vo veci nebol vykonaný žiadny úkon.

Pojednávanie nariadené na 16. október 1998 bolo odročené na 1. december 1998 z dôvodu, že sa nedostavil člen senátu, ktorému doručenie nebolo vykázané, okresný súd len vypočul účastníkov konania a uložil sťažovateľovi predložiť rozhodnutie Sociálnej poisťovne o odňatí čiastočného invalidného dôchodku, ako aj rozhodnutie o zmenenej pracovnej schopnosti, taktiež upresniť návrh tak, aby bolo zrejmé, akú výšku náhrady za stratu na zárobku od žalovaného požaduje. Sťažovateľ doplnil návrh a doručil ho okresnému súdu 10. novembra 1998 (nedoručil však požadované listiny). Vyčíslenie poskytnutej náhrady sťažovateľovi za stratu na zárobku od 1. januára 1994 do súčasnosti predložil okresnému súdu v ten istý deň aj žalovaný.

Dňa 1. decembra 1998 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vypočul účastníkov konania, znalca, pričom bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania. V súvislosti s tým opäť uložil sťažovateľovi, aby v lehote 15 dní predložil súdu kópiu rozhodnutia, ktorým mu bol odňatý čiastočný invalidný dôchodok. Keďže tak sťažovateľ neurobil, bol okresným súdom 21. decembra 1998 vyzvaný a opätovne urgovaný 9. februára 1999 na splnenie svojej povinnosti. Sťažovateľ nakoniec až 3. mája 1999 doručil okresnému súdu požadované listiny. V nadväznosti na to 28. mája vytýčil okresný súd pojednávanie vo veci na 14. september 1999.

Rozsudkom zo 14. septembra 1999 okresný súd uložil žalovanému zaplatiť sťažovateľovi sumu 50 000 Sk, v prevyšujúcej časti návrh zamietol a nárok sťažovateľa na náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti vylúčil na samostatné konanie.

Rozhodnutie o vylúčení časti návrhu na samostatné konanie sa stalo právoplatným 29. novembra 1999 a proti ostatnému výroku sa v ten istý deň 14. decembra 1999 odvolali obaja účastníci konania. Hoci sťažovateľ mal písomné dôvody odvolania doplniť súdu do troch dní po jeho podaní, súd ho aj na splnenie tejto povinnosti musel vyzývať 12. januára 2000 a opätovne už pod hrozbou zastavenia odvolacieho konania 3. apríla 2000.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) ako odvolací súd nariadil pojednávanie v predmetnej veci na 22. jún 2000. Vzhľadom na to, že na strane žalovaného došlo k predaju časti podniku spoločnosti VSŽ OCEL, a. s., a tým aj k prevodu pracovnoprávných vzťahov dotýkajúcich sa predmetu sporu, žalovaný túto skutočnosť 15. júna 2000 oznámil odvolaciemu súdu.

Na pojednávanie 22. júna 2000 sa sťažovateľ bez ospravedlnenia nedostavil a následne 14. júla 2000 oznámil zmenu svojho právneho zastúpenia.

Na pojednávaní 5. septembra 2000 krajský súd vyhlásil rozsudok, ktorým odmietol odvolanie sťažovateľa, zamietol jeho návrh na rozšírenie žaloby a rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku o vylúčení nároku na náhradu za stratu na zárobku na samostatné konanie potvrdil. Toto rozhodnutie bolo okresnému súdu doručené 12. októbra 2000 a právoplatnosť nadobudlo 9. novembra 2000.

V zmysle rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 12 C 963/95 bol na samostatné konanie o nároku sťažovateľa na náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti založený nový spis vedený pod sp. zn. 12 C 1190/00.

Okresný súd v tomto samostatnom konaní začal konať až 10. septembra 2001, keď vyzval sťažovateľa na doplnenie návrhu, pretože z jeho pôvodného podania nebolo zrejmé, či sa sťažovateľ domáha náhrady straty na zárobku počas práceneschopnosti alebo po jej skončení a v akej výške náhradu požaduje. Sťažovateľ požadované doplnenie návrhu doručil súdu až 6. marca 2002, 24. apríla 2002 opäť odvolal plnú moc svojej právnej zástupkyňi a 15. septembra 2002 doplnil žalobu o prepočítanie a vykonanie nového dodatku

k ušlej mzde. Pre neurčitosť a nejasnosť tohto doplnenia žaloby okresný súd 16. septembra 2002 vyzval sťažovateľa na jeho konkretizáciu, čo sťažovateľ vykonal 9. októbra 2002. Až 20. marca 2003 okresný súd požiadal žalovaného (už U. S. STEEL Košice, s. r. o.) o vyjadrenie k požadovanému nároku sťažovateľa. Žalovaný listom z 12. mája 2003 oznámil okresnému súdu, že neuznáva sťažovateľom uplatňovanú výšku náhrady za stratu na zárobku a žiada návrh sťažovateľa zamietnuť.

Dňa 22. septembra 2003 okresný súd vytýčil pojednávanie vo veci na 8. október 2003. Na tomto pojednávaní boli vypočutí účastníci, na strane žalovaného boli preukazované skutočnosti týkajúce sa pasívnej legitímácie v tomto konaní. Súd uložil žalovanému U. S. STEEL Košice, s. r. o., predložiť potvrdenia o skončení práceneschopnosti sťažovateľa po úraze z 5. novembra 1976. Sťažovateľovi uložil predložiť listinné dôkazy o priznaní a odňatí invalidného dôchodku a o priznaní výšky mzdy po úraze.

Pojednávanie 24. októbra 2003 po vypočutí účastníkov konania bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania. Ako ostatný listinný dôkaz je v spise zaevidované predloženie mzdových listov zamestnancov žalovaného z 22. decembra 2003.

Keďže sťažovateľ sa v dôsledku vyššie uvedených skutočností dlhodobo ocitá v stave právnej neistoty a tento stav vedie k zníženiu kvality jeho života a zdravia, za účelom urýchlenia predmetného konania podal 5. decembra 2002 sťažnosť predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ministrovi spravodlivosti. Tieto dôvodné urgencie (podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu z 31. januára 2003) kvalifikoval ústavný súd ako právny prostriedok, ktorého uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.

III.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho

vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, ako aj vyslovenia porušenia jeho práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov“ zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. II. ÚS 813/00).

Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet konania o náhradu straty na zárobku po pracovnom úraze sťažovateľa a náhradu za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia môže sa táto ukázať najmä ako vec skutkovo zložitá. Podľa názoru ústavného súdu si povaha vecí aj vzhľadom na viacnásobnú zmenu v osobe žalovaného (v dôsledku prechodu pracovnoprávných vzťahov z dôvodu organizačných zmien, predaja časti podniku) vyžadovala dokazovanie vyjadreniami a výpoveďami účastníkov, svedkov, znalca, zaobstaraním a vyhodnotením listinných dôkazov, a teda časovo náročnejší procesný postup v konaní, ktorý súd nakoniec riešil vylúčením nároku sťažovateľa na náhradu straty na

zárobku po skončení práceneschopnosti na samostatné konanie. Ústavný súd však nepovažoval vec právne a fakticky za zložitú.

Správanie účastníka je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priťahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z hľadiska hodnotenia konania podľa uvedeného kritéria sťažovateľ, ktorý v konaní pred okresným súdom vystupuje ako žalobca, ovplyvnil dĺžku konania v rozsahu takmer 15 mesiacov svojou pasivitou voči súdu (takmer za 5 mesiacov nepredložil rozhodnutie, ktorým mu bol odňatý čiastočný invalidný dôchodok (až po urgencii súdu), za 4 mesiace nepredložil písomné dôvody odvolania (aj tu bol opätovne vyzývaný súdom), takmer 6 mesiacov mu trvalo doplnenie – upresnenie jeho návrhu. Sťažovateľovi možno pripočítať aj neúčast' na pojednávaní na odvolacom súde bez ospravedlnenia a taktiež aj viacnásobné zmeny jeho právneho zástupcu.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa, je správanie (postup) samotného súdu.

Z doterajšieho priebehu konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 12 C 1190/00 (predtým pod sp. zn. 12 C 963/95) ústavný súd uzaviera, že toto obdobie možno rozdeliť na dve časti.

Prvou časťou bolo konanie súdu do právoplatnosti jeho rozhodnutia zo 14. septembra 1999, t. j. do 9. novembra 2000. V zmysle predmetného rozhodnutia sp. zn. 12 C 963/95 bola sťažovateľovi priznaná finančná čiastka 50 000 Sk a na samostatné konanie bol vylúčený nárok sťažovateľa na náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti. Za tým účelom bol založený nový spis vedený pod sp. zn. 12 C 1190/00 (druhá časť).

Hoci sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu po právoplatnosti rozhodnutia sp. zn. 12 C 963/95, jeho právna istota tým nebola odstránená, pretože súd pre rozsiahlejšie dokazovanie vyčlenil podstatnú časť jeho nároku na samostatné konanie, ktoré s predchádzajúcim navzájom súvisí a pokračuje v ňom. Preto ústavný súd z hľadiska posudzovania namietaného porušenia označených ústavných práv sťažovateľa považoval konanie pôvodne vedené pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti pod sp. zn. 12 C 1190/00, za jeden celok.

Obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu v predmetnom konaní ústavný súd zistil od 6. októbra 1995 do 17. januára 1997 v rozsahu 15 mesiacov, od 17. apríla 1998 do 21. septembra 1998 v rozsahu 5 mesiacov, od 9. novembra 2000 do 10. septembra 2001 v rozsahu 9 mesiacov a od 9. októbra 2002 do 20. marca 2003 v rozsahu 5 mesiacov. Obdobie tejto nečinnosti okresného súdu bez toho, aby existovala zákonná prekážka takéhoto jeho postupu, spolu predstavuje 34 mesiacov (takmer 3 roky), čo je obdobie, ktoré ústavný súd považuje v danej veci za zbytočný priesťah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd zobral do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný priesťah v konaní (napr. II. ÚS 3/00). V uvedených obdobiach nečinnosť okresného súdu nesúvisela s prípadnou zložitou veci ani so správaním sťažovateľa ako účastníka konania.

Na druhej strane treba súhlasiť s predsedom okresného súdu, že sťažovateľ až na opakovanú výzvu predložil okresnému súdu takmer po 5 mesiacoch (od 15. decembra 1998 do 3. mája 1999) rozhodnutie o odňatí čiastočného invalidného dôchodku, takmer až po 4 mesiacoch (od 17. decembra 1999 do 3. apríla 2000) na základe opätovnej výzvy súdu predložil dôvody odvolania, 6 mesiacov (od 10. septembra 2001 do 6. marca 2002) mu trvalo doplnenie žalobného návrhu. Takéto nedostatky úkonov sťažovateľa a jeho pasivita, ktoré bránili okresnému súdu odstrániť stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (napr. I. ÚS 27/02), nemožno v žiadnom prípade prenášať na konajúci všeobecný súd, ani mu vyčítať, že opakovane

vyzval sťažovateľa na doplnenie jeho návrhu, pretože takýto postup bol evidentne v prospech sťažovateľa. K tomu treba dodať, že požiadavka na konanie bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. na konanie v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (mutatis mutandis I. ÚS 3/02, I. ÚS 41/02, I. ÚS 86/02). Podanie návrhu na začatie konania, ktorý nespĺňa predpísané náležitosti, a neodstránenie jeho nedostatkov, tak ako si to vyžaduje príslušný procesný predpis, ani na výzvu súdu, sú spravidla prejavom nedostatočného záujmu takéhoto účastníka konania o odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa tento účastník konania nachádzal počas súdneho konania, ktoré takýto jeho návrh vyvolal. Z týchto dôvodov ústavný súd uznal, že k prietahom v priebehu konania celkovo v trvaní minimálne 15 mesiacov došlo výlučne v dôsledku správania sťažovateľa. V tejto súvislosti ústavný súd už judikoval: „Dĺžku trvania súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v súdnom konaní“ (II. ÚS 41/02). Vyššie uvedené skutočnosti preto ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení sťažovateľa.

V každom prípade podľa názoru ústavného súdu aj proti správaniu žalobcu, ktorý spôsobuje prietahy v súdnom konaní alebo ho neprimerane predlžuje, Občiansky súdny poriadok poskytuje všeobecnému súdu viaceré procesné prostriedky, ktoré dovoľujú za dodržania všetkých garancií spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 a nasledujúcich ustanovení siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru ukončiť toto správanie účastníka konania prípadne aj meritórnym zamietnutím jeho žaloby (I. ÚS 40/02).

Taktiež ani preťaženosť sudcov nie je možné zohľadniť ako dôvod ospravedlňujúci voči občanovi inak zbytočné prietahy v konaní o jeho veci. Námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01).

Na základe uvedených zistení a právnych hodnotení ústavný súd rozhodol, že okresný súd v spore vedenom pôvodne pod sp. zn. 12 C 963/95, v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 1190/00, konal spôsobom, ktorého dôsledkom boli zbytočné priet'ahy v trvaní takmer 3 rokov v súdnom konaní trvajúcim viac než 8 a pol roka.

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote postupom okresného súdu v predmetnom občianskoprávnom konaní, tak ako ho garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1190/00 konal bez zbytočných priet'ahov. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím.

V súvislosti s úpravou s'ťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ žiada primerané finančné zadosťučinenie, a to vo výške 150 000 Sk. Poukázal na to, že doba konania okresného súdu viac než 8 rokov a prieťahy v tomto konaní sú neprimerané dlhé, a to napriek charakteru súdneho konania.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil, že predmetom súdneho konania, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom, je odškodnenie za úraz utrpený pri plnení pracovných povinností (pracovný úraz). Rozhodovanie o nárokoch vyplývajúcich z pracovného úrazu vyžaduje od orgánov verejnej moci včítane súdov osobitnú starostlivosť. Ústavný súd zároveň zohľadnil aj správanie sťažovateľa, ktoré nezanedbateľne prispelo k celkovej dĺžke konania.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prieťahov, porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci ústavného súdu. V dôsledku toho bolo potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení. Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu, na rozsah zbytočných prieťahov v jej rámci, berúc do úvahy pričinenie sa sťažovateľa na celkovej dĺžke tohto konania a zohľadňujúc tiež charakter súdneho konania, možno sumu 25 000 Sk považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd zobrať do úvahy najmä tú skutočnosť, že zbytočnými prieťahmi v konaní sa časovo odsunula reálna súdna ochrana sťažovateľa vo veci, ktorá je schopná ovplyvniť ďalšie životné a sociálne podmienky jeho i jeho rodiny.

V.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania jeho právnomu zástupcovi. Právny zástupca sťažovateľa listom z 22. januára 2004 doručil ústavnému súdu vyčíslenie trov konania vo výške 8 796 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Právny zástupca sťažovateľa vykonal úkony právneho zastúpenia v prospech sťažovateľa v roku 2003. Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 12 811 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava vecí a podanie vo veci samej 4 270 Sk za každý úkon podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 8 540 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. dvakrát 128 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2004